

"Trobar el nostre propi camí"

El president d'Uganda, Yoweri Museveni, és un dels estadistes que representen una nova esperança per a Àfrica. En aquesta entrevista, feta a Kampala, ens parla sobre l'ajuda d'Occident, la mentalitat tribal i la guerra.

El país que els dictadors Idi Amin i Milton Obote van arruinar, Museveni l'ha convertit en el més reeixit econòmicament al sud del Sàhara: Uganda —amb dinou milions d'habitants i aproximadament tan gran com l'antiga RFA— té un creixement anual de fins al deu per cent. Museveni ha sotmès el país a un programa d'estalvi radical i el nombre de ministeris s'ha reduït a la meitat, amb la pèrdua de quinze mil llocs de treball en el servei públic. S'hi han descartat els partits polítics, però el president i el Parlament es presenten al poble en unes eleccions personalitzades relativament lliures.

Museveni fa un paper decisiu en la crisi dels Grans Llacs. Manté estretes relacions amb els tutsi que governen a Rwanda. D'altra banda, Museveni manté contacte amb el sobirà zairès Mobutu. Té 52 anys, és originari d'una família de ramaders del sud-oest d'Uganda, de la tribu dels bahlma, parents dels tutsi. Un cop va acabar els estudis, va fer la carrera de Ciències Polítiques i Econòmiques a Dar es Salaam.

—*President, els rebels de l'est del Zaire han fet el que l'ONU, els països donadors d'Occident i les organitzacions d'ajuda internacionals no han aconseguit en més de dos anys: que mig milió de refugiats se'n tornin cap a casa. Serveix això com exemple d'una solució africana que hauria de fer escola, en aquest continent en crisi?*

—La tornada dels refugiats és una gran derrota per als que encara tenen ambicions colonials. La gent ha votat caminant sobre els seus peus. En cert sentit, ha estat una solució casolana. I encara hauria estat millor que, en lloc dels rebels, hi hagués intervingut una tropa conjunta dels estats africans per dirigir la tornada.

—*Fa anys que només es parla d'aquesta tropa d'intervenció. Els dirigents regionals, reunits fa unes setmanes a Nairobi per solucionar la crisi a la zona dels*

Grans Llacs, com sempre han demanat ajuda a la comunitat internacional.

—La majoria dels governs africans disposen d'uns pressupostos escassíssims i, a més, estan sota les restriccions imposades pel Banc Mundial. Una missió de pau costa molts diners.

—*No falta també una mica d'iniciativa i consciència pròpia?*

—A l'Àfrica s'ha estès l'opinió que sense els europeus i els nord-americans no funciona res. I, els països occidentals parlen contínuament d'ajuda, és allà on hi ha el diner a l'engròs. Els africans ho retraurien als seus polítics, si ells no sol·licitessin aquesta ajuda.

—*El 1990 els rebels tutsi que ara governen a Rwanda van iniciar, des de territori ugandès, la campanya contra els hutu que eren al poder. Des d'aleshores vostè s'ha convertit en una mena de líder de totes les ètnies parentes dels tutsi de la regió. Si més no, està estretament relacionat amb els polítics tutsi de Rwanda. Quin consell dona al govern rwandès perquè alleugui el conflicte?*

—Els mateixos saben bastant exactament què els cal fer. Els pobles al nord-est del Zaire no necessiten que Rwanda els agulloni. Van començar

la rebel·lió ells i es van defensar perquè anaven a ser exterminats.

—*Diuen que Laurent Kabila, el cap de la coalició dels rebels a l'est del Zaire, entra i surt sovint de la seu oficial de vostè a Kampala.*

—Això són romanços. Jo conec Kabila de la meua època d'emigrant a Dar es Salaam. A la fi dels setanta vaig entrar en contacte amb ell allà, perquè aleshores jo volia comprar armes dels rebels del Zaire per a la meua lluita contra el dictador ugandès Idi Amin.

—*Els rebels del Zaire afirmen que vostè volia enderrocar el dictador Mobutu. L'alternativa entre guerra o*

"Tornar a traçar les fronteres seria perillós per a tot el continent. Per exemple, jo podria reclamar tot Rwanda per a nosaltres perquè antigament el territori formava part d'un reialme."

pau es decideix a la regió dels Gran Llacs o al xalet de Mobutu a la Costa Blava?

—Aquest problema se l'han de solucionar els zairesos tot sols.

—*Al seu país, el tribalisme també ha tingut un paper fatal: les ètnies del nord encara es rebel·len actualment contra el seu govern. Hi veu cap paral·lisme amb Rwanda?*

—Si l'homogeneïtat fos una garantia de pau, no tindríem problemes a Somàlia. Allà solament hi ha una ètnia, una llengua i una religió. Però els que s'enfronten a Somàlia són els clans familiars. Jo no nego el tribalisme, però no és el problema principal. La veritable raó de la guerra són la pobresa, els minsos recursos i l'estructura social subdesenvolupada del poble africà.

—*Pot posar-ne un exemple?*

—Si jo produeixo bicicletes, escúters o ràdios, ja no m'interesso pels membres de la meua ètnia, llavors només m'interesso per la gent que compra els meus articles, tant se val de quina tribu siguin. Però a l'Àfrica encara no tenim una classe social productora. Tenim paràsits que s'aferren a l'estat o a les institucions estatals a fi de sobreviure.

—*L'Organització de la Unitat Africana, el 1963, va donar per sacrosantes les fronteres dins el continent, encara que van ser traçades arbitràriament per les forces colonials a la Conferència de Berlín del 1884-85. El president de Rwanda, Pasteur Bizimungu, ara exigeix un "Berlín II" que repari el tort. Cal refer-les, les fronteres d'Àfrica?*

—Jo hi estic totalment en contra. L'objectiu hauria de ser arribar a tenir unes unitats més àmplies dins Àfrica.

—*Sense tocar fronteres?*

—Les fronteres es mantenen, però no han d'impedir el treball conjunt. Hem de fer que les fronteres siguin irrelevantes per al desenvolupament i unir-nos en associacions regionals com ara la Comunitat Econòmica Est-africana o la Comunitat per al Desenvolupament de l'Àfrica del Sud.

—*Aleshores vostè és estrictament contrari a la idea d'un "Berlín II"?*

—La idea del president Bizimungu s'interpreta erròniament. Ell vol dir: no només haurien de ser intocables les fronteres, sinó també els pobles que hi viuen. Aquesta va ser la seva reacció al planejat extermini dels banyamulengue a l'est del Zaire. Tornar a traçar les fronteres seria perillós per a tot el continent. Per exemple, jo podria reclamar tot Rwanda per a nosaltres perquè una vegada, antigament, el territori formava part aquí d'un reialme. I això és absurd.

—*A Mobutu li agrada jugar a protector de la cultura i la llengua franceses a l'Àfrica i gaudeix de l'ajut de París. La Rwanda fins ara francòfona esdevé cada vegada més un país angloparlant. Veu una competència entre països francòfons i anglòfons al continent?*

—No sóc anglòfon, jo. Ni francòfon. Jo sóc afròfon. A mi tant se me'n donen aquestes denominacions de marca europees. Durant la guerra freda nosaltres no érem ni prosoviètics ni proamericans i ningú no es preocupava dels interessos africans.

—*Vostè no vol ser líder dels tutsi ni tampoc anglòfon. Com es designaria?*

—Són un tradicionalista progressista aquí a l'Àfrica.

"Si jo produeixo bicicletes, escúters o ràdios, ja no m'interesso pels membres de la meua ètnia, llavors només m'interesso per la gent que compra els meus articles, tant se val de quina tribu siguin. Però a l'Àfrica encara no tenim una classe social productora. Tenim paràsits que s'aferren a l'estat o a les institucions estatals a fi de sobreviure."

©Der Spiegel-EL TEMPS
Traducció: Carme Gala